

اصلاح اساسنامه شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران (اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی)

مصوب ۱۳۹۳/۷/۲۷

درباره‌ی اساسنامه

هیئت وزیران در راستای اختیار حاصل از ذیل اصل (۸۵) قانون اساسی و به استناد ماده (۱۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶ و ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷، بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و نیرو در جلسه ی مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ «اساسنامه شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران» را اصلاح کرد و ضمن این اصلاحیه، نام این شرکت را نیز به «شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی» تغییر داد. پس از آن، این مصوبه جهت طی تشریفات قانونی مقرر در اصل (۸۵) قانون اساسی، جهت بررسی عدم مغایرت مفاد آن با موازین شرع و قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۵۰۳۹۳/۲۵۳۲۸ مورخ ۱۳۹۳/۳/۸ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان پس از بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۸، مفاد آن را در برخی موارد، مغایر با موازین شرع دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۱۵۰۹ مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ به هیئت وزیران اعلام کرد. هیئت وزیران برای رفع ایراد شورای نگهبان، در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۷ اصلاحات لازم را در این مصوبه اعمال کرد و مصوبه‌ی اصلاحی را طی نامه‌ی شماره ۵۰۳۹۳/۱۰۳۶۱۴ مورخ ۱۳۹۳/۹/۹ برای اظهار نظر مجدد به شورای نگهبان ارسال کرد. بررسی مصوبه‌ی اصلاحی در دستور کار جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۸ شورای نگهبان قرار گرفت که پس از بحث و بررسی، اعضای شورا اصلاحات انجام‌شده را رافع ایرادهای قبلی دانستند و نظر خود مبنی بر عدم مغایرت این مصوبه با موازین شرع و قانون اساسی را به موجب نامه‌ی شماره ۹۳/۱۰۲/۳۴۴۳ مورخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۲ به هیئت وزیران اعلام کردند.

*****

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ (مرحله نخست)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۴/۱۸

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۲/۱۲/۲۸ به پیشنهاد مشترک شماره ۹۲/۵۲۳۸۵/۲۰/۱۰۰

مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۱ وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و نیرو و به استناد ماده (۱۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۶-^(۱) و ماده واحده قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت - مصوب ۱۳۷۷-^(۲) اساسنامه شرکت سهامی سازمان

۱. ماده (۱۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸: «ماده ۱۳- به منظور ساماندهی و استفاده مطلوب از شرکت‌های دولتی و افزایش بازدهی و بهره‌وری و اداره مطلوب شرکت‌هایی که با رعایت ماده (۳) این قانون در بخش دولتی باقی می‌مانند دولت مکلف است:

الف- کلیه امور مربوط به سیاست‌گذاری و اعمال وظایف حاکمیتی را که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب دولت تعیین می‌شود طی دو سال از تاریخ تصویب این قانون از شرکت‌های دولتی منفک و به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی تخصصی ذی‌ربط محول کند.

تبصره- تبدیل وضعیت کارکنان شرکت‌های موضوع این بند با رعایت حقوق مکسبه در قالب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ب- شرکت‌هایی که دولتی باقی می‌مانند و یا براساس این قانون دولتی تشکیل می‌شوند به استثنای بانک‌ها و بیمه‌ها صرفاً در دو قالب فعالیت خواهند کرد:

۱) شرکت مادر تخصصی یا اصلی که سهامدار آن مستقیماً دولت و یا رئیس مجمع عمومی آن رئیس جمهور است.
 ۲) شرکت‌های عملیاتی یا فرعی که سهامداران آنها شرکت‌های مادر تخصصی یا اصلی هستند. تأسیس شرکت جدید یا تملک شرکت‌های دیگر توسط این شرکت‌ها به شرطی مجاز است که اولاً در محدوده‌ای که قانون برای آنها تعیین کرده باشد و ثانیاً صد درصد (۱۰۰٪) سهام شرکت‌های تأسیس یا تملک‌شده دولتی بوده یا به تملک دولت درآید.

تبصره ۱- مشارکت و سرمایه‌گذاری هر شرکت دولتی در سایر شرکت‌های دولتی فقط در صورتی مجاز است که موضوع فعالیت شرکت سرمایه‌پذیر با فعالیت شرکت سرمایه‌گذار مرتبط باشد و دولت جواز آن را صادر کند. این حکم شامل بانک‌ها، مؤسسات اعتباری، بیمه‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری آنها نمی‌شود.

تبصره ۲- میزان و چگونگی مالکیت سهام سایر بنگاه‌های اقتصادی توسط بانک‌های تجاری و تخصصی دولتی به پیشنهاد شورای پول و اعتبار به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید ولی در هر صورت سرمایه‌گذاری بانک‌ها در بنگاه‌های دیگر نباید به‌گونه‌ای باشد که در اختصاص منابع بانکی به متقاضیان تسهیلات، خللی ایجاد نماید.

تبصره ۳- افتتاح و تداوم فعالیت دفاتر و شعب خارج از کشور شرکت‌های دولتی تنها با پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت وزیران مجاز است. بانک‌ها و بیمه‌های دولتی از شمول این حکم مستثنی هستند.

تبصره ۴- دولت مکلف است ترتیباتی اتخاذ نماید که تغییر و تصویب اساسنامه بنگاه‌های دولتی و وابسته به دولت که بر اساس مفاد این قانون در جریان واگذاری قرار می‌گیرند به تصویب مراجع ذی‌صلاح برسد.

تبصره ۵- دولت موظف است آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر با موضوع این ماده و تبصره‌های آن را ملغی‌الاثرب اعلام نماید.»

۲. قانون استفساریه در خصوص اختیار اصلاح اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت مصوب ۱۳۷۷/۱/۳۰: «موضوع استفساریه:

آیا در مواردی که مجلس شورای اسلامی اجازه تصویب اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته

توسعه برق ایران را با اصلاح نام آن به شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی
به شرح زیر اصلاح و تصویب کرد:

اساسنامه شرکت مادر تخصصی تولید نیروی برق حرارتی

فصل اول- کلیات و سرمایه

ماده ۱- ...

ماده ۴- شرکت دارای شخصیت حقوقی و مستقل بوده و به صورت شرکت سهامی
(خاص) اداره می‌شود. این شرکت و شرکت‌های تابع از هر لحاظ استقلال مالی داشته و
تابع مقررات اساسنامه خود می‌باشند.

ماده ۵- ...

ماده ۷- موارد زیر از وظایف شرکت می‌باشد:

۱- ...

۱۰- اخذ هرگونه وام و تسهیلات مالی از منابع داخلی و خارجی از طریق انتشار اوراق
مشارکت و یا سایر روش‌های تأمین منابع مالی با اخذ مجوز از مراجع قانونی ذی‌ربط

۱۱- ...

دیدگاه مغایرت

الف) اساسنامه‌ی شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران در جلسه‌ی مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۸
هیئت وزیران به استناد ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری
اسلامی ایران^(۱) به تصویب رسیده است. دقت در این ماده بیانگر آن است که اساساً به هیئت

→

به دولت از جمله مؤسساتی را که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است به دولت داده است، اصلاح اساسنامه
در هر مورد نیازمند کسب مجوز مجدد از مجلس شورای اسلامی است، یا اصلاح اساسنامه که در واقع اصلاح
تصمیم دولت است، برعهده هیئت وزیران می‌باشد؟
نظر مجلس:

ماده واحده- هرگونه تغییر یا اصلاح اساسنامه‌هایی که به موجب تصویب مجلس شورای اسلامی به هیئت دولت
واگذار شده است، چون تغییر نظر دولت محسوب می‌شود با هیئت وزیران است.»

۱. ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷: «ماده

۴- به منظور ساماندهی و استفاده مطلوب از امکانات شرکت‌های دولتی و افزایش بازدهی و بهره‌وری و اداره
مطلوب شرکت‌هایی که ضروری است در بخش دولتی باقی بمانند و نیز فراهم کردن زمینه واگذاری شرکت‌هایی
که ادامه فعالیت آنها در بخش دولتی غیرضروری است به بخش غیردولتی، به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به
واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید سازمان شرکت‌های دولتی، اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌ها، تصویب آیین
نامه‌های مالی و معاملاتی، تصویب آیین‌نامه‌های استخدامی و بیمه، با رعایت مقررات و قوانین مربوط و جابه‌جایی
←

وزیران اجازه‌ی تشکیل شرکت جدیدی داده نشده بود و تنها به منظور «واگذاری، انحلال، ادغام و تجدید سازمان شرکت‌های دولتی، اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌ها، تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی» به دولت اجازه‌ی اقدام قانونی لازم را داده بود. همچنین به موجب تبصره (۱) این ماده، صراحتاً تشکیل شرکت دولتی جدید منحصراً در صلاحیت مجلس شورای اسلامی دانسته شده بود. از این‌رو، دولت حق ایجاد چنین شرکتی و به تبع آن تصویب اساسنامه‌ی آن را نداشته است. بنابراین، از آنجا که اصل تصویب این اساسنامه فاقد وجاهت قانونی بوده است، اصلاح آن نیز با اشکال مواجه است.

ب) از آنجا که اطلاق حکم بند (۱۰) ماده (۷) این مصوبه مبنی بر اخذ وام و تسهیلات مالی از منابع خارجی توسط شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران مستلزم تجویز اخذ وام ربوی نیز می‌شود، این بند مغایر با موازین شرع است.

ج) با عنایت به اینکه عبارت «سایر روش‌های تأمین منابع مالی» در ذیل بند (۱۰) ماده (۷) این مصوبه شامل تأمین منابع مالی از طریق معاملات ربوی نیز می‌شود، بند مزبور مغایر با موازین شرع است.

دیدگاه عدم مغایرت

الف) تصویب اساسنامه‌ی شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران در سال ۱۳۸۱ توسط هیئت وزیران دقیقاً بر اساس ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران بوده است؛ زیرا در این ماده صراحتاً به دولت اجازه‌ی تصویب اساسنامه‌ی شرکت‌ها نیز داده شده است. از این رو با توجه به تجویز تصویب اصل اساسنامه، به طریق اولی اصلاح آن اساسنامه توسط دولت فاقد اشکال است. بر اساس همین تلقی، شورای نگهبان در نامه‌ی شماره ۸۲/۳۰/۲۷۷۳ مورخ ۱۳۸۲/۱/۲۴ خود، تصویب اساسنامه‌ی شرکت مزبور توسط دولت را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی ندانسته بود. بنابراین، اصلاح اساسنامه‌ی این شرکت توسط دولت با اشکالی مواجه نیست.

ب) با توجه به اینکه طبق ذیل بند (۱۰) ماده (۷) این مصوبه، اخذ هرگونه وام و تسهیلات

→

و انتقال وظایف، نیروی انسانی، سهام و دارایی‌های شرکت‌های دولتی و شرکت‌های وابسته به آنها با رعایت موارد ذیل اقدام کند:

الف- ...

تبصره ۱- تشکیل شرکت‌های دولتی صرفاً با تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز است.

تبصره ۲- ...

مالی از منابع خارجی از طریق انتشار اوراق مشارکت و یا سایر روش‌های تأمین منابع مالی توسط شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران منوط به اخذ مجوز از مراجع قانونی ذی‌ربط شده است، نمی‌توان این بند را مغایر با موازین شرع دانست؛ زیرا فرض قانون‌گذار آن بوده است که در نظام اسلامی اساساً مراجع قانونی اجازه‌ی اخذ وام و تسهیلات ربوی و نیز انجام معاملات ربوی را به شرکت مزبور نخواهند داد.

دیدگاه ابهام

عبارت ذیل ماده (۴) این مصوبه که مقرر داشته است: «این شرکت و شرکت‌های تابع از هر لحاظ استقلال مالی داشته و تابع مقررات اساسنامه خود می‌باشند» دارای ابهام است؛ زیرا معلوم نیست آیا هیئت وزیران با تصویب این ماده، قصد خارج کردن این شرکت از شمول کلیه قوانین و مقررات عام کشور را داشته است یا خیر. با توجه به اینکه در صورت مثبت بودن پاسخ این پرسش، این مصوبه مغایر با قانون اساسی است، این ابهام مصوبه باید برطرف شود تا بتوان راجع به آن اظهار نظر کرد.

نظر شورای نگهبان

نظر به اینکه اطلاق بند (۱۰) ماده (۷) مبنی بر اجازه اخذ وام از منابع خارجی، مستلزم تجویز اخذ وام نیز ربوی بوده، خلاف احکام اولیه شرع می‌باشد. همچنین عبارت «سایر روش‌های تأمین منابع مالی» چون شامل معاملات ربوی هم می‌گردد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

*****

تاریخ مصوبه هیئت وزیران: ۱۳۹۳/۷/۲۷ (مرحله دوم)

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۳/۱۱/۸

متن زیر جایگزین بند (۱۰) ماده (۷) می‌شود:

۱۰- اخذ هرگونه تسهیلات مالی، عرضه اوراق مشارکت و سایر روش‌های تأمین منابع مالی با رعایت موازین قانونی.

دیدگاه عدم مغایرت

از آنجا که طبق مصوبه‌ی اصلاحی، اخذ هرگونه تسهیلات مالی، عرضه‌ی اوراق مشارکت و سایر روش‌های تأمین منابع مالی منوط به «رعایت موازین قانونی» شده است، ایراد قبلی شورا به اطلاق بند (۱۰) ماده (۷) که مشتمل بر تجویز اخذ تسهیلات مالی ربوی و نیز انجام معاملات

ربوی به منظور تأمین منابع مالی این شرکت بود، برطرف شده است.

نظر شورای نگهبان

مصوبه‌ی مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه هیئت وزیران در خصوص اصلاح اساسنامه شرکت سهامی سازمان توسعه برق ایران، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.